

Warszawa, dnia 11.12.2020 r.

SIB/245/2020/MM

Szanowny Pan
Grzegorz PUDA
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Szanowny Panie Ministrze!

W związku z trwającymi na poziomie UE i państw członkowskich uzgodnieniami dotyczącymi Wspólnej Polityki Rolnej UE na lata 2021-2027, w tym kierunków i środków wsparcia w ramach WPR dla Polski, zwracam się do Pana Ministra w następującej sprawie.

Planowane przez Komisję Europejską **wsparcie sektorowe (rynkowe)** w ramach WPR UE na lata 2021-2027 dla uznanych organizacji producentów (OP) – uznanie organizacji zgodnie z art. 152 i dalsze Rozporządzenia PEiR (UE) nr 1308/2013 – w wysokości do **5% corocznych obrotów organizacji**, będzie silnym wsparciem ekonomicznym tych podmiotów. Istotnie będzie oddziaływać także na utrzymanie dochodowej działalności rolniczej zrzeszonych w takich organizacjach rolników, ale także będzie ważnym wsparciem podmiotów przetwórczych i usługowych w rolnictwie, mających status uznanej OP (zrzeszających rolników) lub będących jej członkami. Aby dobrze ocenić znaczenie planowanego wsparcia rynkowego, można go porównać do wsparcia dla przedsiębiorców udzielonego w tym roku w ramach Tarczy Finansowej Polskiego Funduszu Rozwoju, w wysokości 4% obrotów przedsiębiorcy w 2019 r. w związku z wystąpieniem epidemii COVID-19. Różnica polega na tym, że wsparcie rynkowe planowane przez KE będzie wypłacane corocznie.

Podejście Komisji wskazuje, że **organizacje producentów będą głównymi podmiotami wsparcia rynkowego**, jednocześnie zgodnie z projektowanymi rozwiązaniami uprawnionymi do wyższego poziomu dotowania realizowanych inwestycji – wstępnie do 60% zwrotu kosztów inwestycji.

Zaplanowane przez KE **wsparcie rynkowe odczytujemy jako wsparcie celowe dla utrzymania sektorów produkcji rolnej oraz przetwórstwa rolno-spożywczego na poziomie UE. Jest to w naszej ocenie również rekompensata, za coraz większy udział w budżecie UE kwot przeznaczanych na ochronę środowiska i klimatu.**

Uwzględniając silny wpływ planowanego przez KE wsparcia rynkowego na dochody rolników oraz konkurencyjność działających na rynkach rolnych i w przetwórstwie rolnym podmiotów, celem zapewnienia jednakowego dostępu do środków wsparcia, ważne jest:

1. Zabezpieczenie w budżecie WPR UE dla Polski środków wsparcia sektorowego (rynkowego) planowanego przez Komisję Europejską dla uznanych organizacji producentów (OP) w ramach WPR UE 2021-2027 oraz na tworzenie w/w OP w ważnych dla naszego kraju sektorach rolnych,
2. Udzielanie wsparcia rynkowego działającym spółdzielniom skupowym, produkcyjnym, przetwórczym i grupom producentów rolnych w kilkuletnim okresie przejściowym, do czasu uzyskania statusu uznanej organizacji producentów (*opracowanie uproszczonej ścieżki uzyskania statusu uznanej OP tym podmiotom w związku z ich działaniem już na rynku*),
3. Uproszczenie krajowych wymogów oraz dokumentacji w zakresie uzyskiwania statusu uznanej OP i pomocy finansowej na ich tworzenie – *ograniczając je do wymogów w przepisach UE*,
4. Podjęcie działań w celu upowszechnienia tworzenia w Polsce organizacji producentów, ze szczególnym uwzględnieniem przyjaznej dla rolników formy spółdzielni (*na wzór spółdzielni w krajach Zachodniej Europy*) – *kampanie informacyjne w mediach, szkolenia, doradztwo, etc.*

Należy zwrócić szczególną uwagę, że dystans w zakresie zorganizowania gospodarczego jaki dzieli polskich rolników do rolników w krajach Zachodniej Europy jest ogromny. W krajach tych od 60 do blisko 100% rolników jest członkami najczęściej spółdzielni o znacznym potencjale gospodarczym, mających zazwyczaj status uznanych OP – duża część spółdzielni prowadzi również przetwórstwo.

Rolnictwo UE oparte jest na coraz mocniej zorganizowanych formach gospodarczych – organizacje producentów, zrzeszenia organizacji producentów, organizacje międzybranżowe, zrzeszenia organizacji międzybranżowych – działające głównie jako spółdzielnie I stopnia (spółdzielnie podstawowe), spółdzielnie II stopnia (pełniące rolę związków gospodarczych) oraz spółdzielnie międzybranżowe i ich związki.

Organizacje producentów pozwalają na wykorzystanie istniejącego potencjału w szeroko rozumianej branży rolnej i rolno-spożywczej, pod warunkiem, że będą one powstawać w Polsce. Członkami uznanych OP oprócz rolników mogą być w określonym udziale również inne osoby nie będące rolnikami oraz podmioty posiadające np. infrastrukturę magazynową, przechowalniczą, przetwórczą czy usługową dla rolnictwa (do 20% członków). Niestety, poza sektorem owoców i warzyw, **brak jest w Polsce uznanych organizacji producentów**, mimo, że mogą one być tworzone zgodnie z art. 1 ust. 1 i 2 Rozporządzenia nr 1308/2013 również w sektorach m.in.: zbóż, nasion roślin oleistych, mleka i przetworów mlecznych, wieprzowiny, mięsa drobiowego, wołowiny i cielęciny, baraniny i koziny (szczegółowy wykaz produktów zawiera Załącznik I do rozporządzenia).

W naszej ocenie, zbyt późno nastąpiła zmiana przepisów i umożliwienie w 2020 r. wnioskowania o wsparcie na tworzenie organizacji producentów w ramach działania „Tworzenie grup i organizacji producentów” PROW 2014-2020, jak również wymogi i skomplikowanie dokumentacji są zbyt duże.

Ma to szczególne znaczenie dla polskich rolników, którzy (również rolnicy mający produkcję towarową) w zdecydowanej większości nie są zorganizowani gospodarczo. Jest to największa słabość polskiego rolnictwa. W części sektorów produkcji rolnej już dziś jest bardzo trudna sytuacja ekonomiczna m.in. na rynku trzody chlewnej, bydła mięsnego, drobiu, dotkniętych dodatkowo problemami w związku z trwającą epidemią COVID-19. Od kilkunastu lat coraz częściej występuje duża niestabilność na rynkach rolnych. Dochodowość w niektórych branżach wynosi zaledwie kilka procent (licząc z amortyzacją), a są okresy w których koszty produkcji przekraczają ceny skupu płodów rolnych.

Niemożność skorzystania z planowanego przez KE wsparcia rynkowego **odczują również przetwórcy rolni nie mający statusu uznanej OP lub nie będący członkiem takiej organizacji.**

Uwzględniając powyższe należy zgodzić się ze stwierdzeniem, że korzyści organizacyjne i finansowe rolników i przetwórców produktów rolnych z krajów Zachodniej Europy, w stosunku do polskich rolników i przetwórców, będą skokowo rosnąć. Z w/w powodów zapewnienie możliwości uzyskiwania wsparcia rynkowego w ramach WPR UE na lata 2021-2027 również w Polsce jest tak ważne.

W naszej ocenie środki wsparcia sektorowego (rynkowego) do 5% corocznych obrotów uznanych organizacji producentów, w perspektywie najbliższych lat, **mogą stanowić podstawę dla utrzymania się na rynku wielu branż produkcji rolnej.** Uznane OP uzyskując w/w wsparcie, zmniejszą udział członków organizacji w kosztach prowadzenia skupu płodów rolnych i funkcjonowania na rynku oraz modernizacji własnej infrastruktury, w tym infrastruktury usługowej dla członków (wspólne użytkowanie m.in. maszyn i urządzeń, po znacznie niższych kosztach jednostkowych). Będą to dodatkowe korzyści dla członków OP, oprócz dotychczasowych wynikających ze wspólnego zaopatrzenia w środki produkcji oraz sprzedaży i marketingu lub przetwórstwa produktów rolnych. Przy corocznym dopływie środków ze wsparcia rynkowego, organizacje producentów będą miały również większe rezerwy finansowe, co zdecydowanie ułatwia działanie na rynku. Tym samym poprawiać będzie to dochody z produkcji podstawowej rolników zrzeszonych w organizacjach, a jednocześnie wzrastać będzie konkurencyjność samych OP. Jest to odpowiedź na coraz trudniejsze warunki funkcjonowania na rynku przy postępującej koncentracji handlu. Nabiera to szczególnego znaczenia w kontekście dyrektyw UE, które zakazują wsparcia rynkowego z budżetu kraju członkowskiego (poza ograniczonym zazwyczaj do funkcji socjalnej wsparciem ze środków krajowych w sytuacji wystąpienia dużego kryzysu na danym rynku, po uzyskaniu notyfikacji przez KE).

Aby jednak polscy producenci rolni, podmioty działające na rynkach rolnych oraz przetwórcy rolni mogli korzystać z w/w wsparcia rynkowego, konieczne jest **uproszczenie krajowych wymagań i dokumentacji w zakresie uzyskiwania statusu uznanej organizacji producentów i wsparcia na tworzenie OP**. Uzyskanie w/w statusu jest szczególnie istotne dla obecnie działających spółdzielni skupowych, produkcyjnych i przetwórczych, grup producentów rolnych oraz dla potencjalnych założycieli nowotworzonych OP, które winny być tworzone w oparciu o sprawdzoną formę spółdzielni (vide kraje Europy Zachodniej). Potrzebny jest w naszej ocenie kilkuletni okres przejściowy, w którym w/w podmioty również mogłyby uzyskiwać wsparcie rynkowe, do czasu uzyskania statusu uznanej OP.

KRS uczestniczyła w konsultacjach dotyczących planowanego w Polsce wsparcia sektorowego (rynkowego) oraz cyklicznych spotkaniach informacyjnych dla poszczególnych sektorów rolnych organizowanych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi w roku 2019 oraz na początku br. w ramach prac nad rozwiązaniami do Planu Strategicznego WPR UE dla Polski na lata 2021-2027. Przekazaliśmy propozycje rozwiązań, w tym dotyczącą potrzeby zastosowania **uproszczonej ścieżki** uzyskiwania statusu uznanej OP przez spółdzielnie rolnicze działające już na rynkach rolnych.

Do pisma dołączam ostatnią z dotychczasowych licznych opinii KRS dotyczących tworzenia, uznawania i działania GP i OP (z dnia 22.10.2020 r. w odpowiedzi na pismo MRiRW dotyczące przekazania uwag do projektu zmiany ustawy o grupach producentów rolnych i ich związkach (...) oraz niektórych innych ustaw (ustawy o organizacji niektórych rynków rolnych, ustawy o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych) oraz opinię z dnia 08.01.2020 r. do propozycji Resortu Rolnictwa wsparcia rynkowego w ramach Planu Strategicznego WPR 2021-2027 dla Polski (wsparcie sektorowe).

Podsumowując, biorąc powyższe pod uwagę uprawnione jest stwierdzenie, że jeśli w Polsce nie będzie uznanych organizacji producentów na kluczowych dla polskiego rolnictwa rynkach rolnych na których obecnie nie ma żadnej uznanej OP (wskazanych w piśmie), **te sektory rolnictwa i przetwórstwa nie będą mieć podmiotów mogących korzystać ze znaczącego wsparcia rynkowego planowanego przez KE w ramach Wspólnej Polityki Rolnej UE na lata 2021-2027. Będzie to skutkowało nasileniem się dużych już obecnie problemów w utrzymaniu dochodowej produkcji rolnej oraz postępującym pogarszaniem się kondycji finansowej polskich przetwórców rolnych.**

Z wyrazami szacunku

dr inż. Mieczysław Grodzki
Prezes Zarządu
Krajowej Rady Spółdzielczej

Do wiadomości:

Sz. P. Robert Telus – Przewodniczący Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi Sejmu RP

Sz. P. Jerzy Chróścikowski – Przewodniczący Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi Senatu RP

Załączniki:

Opinia KRS z dnia 22.10.2020 r. dot. proj. zmiany ustaw w zakresie tworzenia i działania grup i organizacji producentów
Opinia KRS z dnia 08.01.2020 r. dot. wsparcia rynkowego w ramach Planu Strategicznego WPR 2021-2027 dla Polski w sektorach m.in. zbóż, nasion roślin oleistych, mleka i przetworów mlecznych, wieprzowiny, mięsa drobiowego, wołowiny i cielęciny, baraniny i koziny, cukru